



PROVINCIE FLEVOLAND

voedsel voor
nieuwe generaties



een visie op landbouw
in Flevoland

Inzichten Landbouwcongres

Visie op landbouw

Voedsel voor nieuwe generaties

Januari 2025





Inzichten landbouwcongres

Op 5 november 2024 kwamen 185 bezoekers samen in het Agora Theater in Lelystad voor het Landbouwcongres 'Voedsel voor nieuwe generaties'. Dit evenement, georganiseerd door Provincie Flevoland en de agrarische sector, is een belangrijke stap richting de ontwikkeling van de Flevolandse Visie op Landbouw. Samen werken we aan een duurzame toekomst voor de Flevolandse landbouw.

Tijdens het congres bespraken we de eerste schets van de visie aan de hand van een toekomstbeeld 2050. In het programma was er inspiratie via verschillende sprekers maar ook volop ruimte om samen het gesprek aan te gaan. In het plenaire deel sprak de dagvoorzitter met een aantal leden van de projectgroep Visie op landbouw door over het toekomstbeeld. Vooral in de deelsessies konden de deelnemers aan het congres met elkaar het gesprek aan gaan. Met verschillende werkvormen onder begeleiding van STORMPUNT werd de volgende stap gezet naar een aanscherping en verdere uitwerking van het toekomstbeeld als input voor de Flevolandse Visie op landbouw.

In dit document vatten we de reacties vanuit de werkvormen voor u samen en delen we de inzichten die hieruit voortkwamen.

Voedsel voor nieuwe generaties

Provincie Flevoland en haar landbouwsectoren werken samen aan een visie op landbouw. Dit is een doorkijk naar 2050.

**Hoe ziet de landbouw in Flevoland er in 2050 uit?
Die vraag staat centraal voor de Visie op landbouw.
Hoe komen we daar en welke keuzes willen we maken?**

De op te stellen visie biedt inspiratie én is een stevige basis voor toekomstige landbouw. Het geeft ondernemers in de agrarische sector perspectief om daar met ondernemerschap en vakmanschap zelf invulling aan te geven. Maar ook wordt de op te stellen visie een dialoogdocument met andere sectoren en geeft het richting aan politieke keuzes.

Ontwikkeling van de visie samen met de sector

Provincie Flevoland werkt samen met Flevolandse agrarische sector aan een Visie op landbouw: LTO Noord, FAJK (agrarische jongeren), BoerenNatuur Flevoland, BDeko (biologische landbouw), NAV (akkerbouw), NFO Flevoland (fruitteelt), KAVB (bloembollenteelt), VVB (melkveehouders), Boerderij van de Toekomst en Agrofoodcluster.

Meer weten?

Op de [website van de provincie Flevoland](https://www.flevoland.nl/visie-op-landbouw) is meer informatie te vinden over de aanleiding en de ontwikkeling van de Visie op landbouw in Flevoland. Heb je vragen over het traject? Neem dan contact op via visieoplandbouw@flevoland.nl



Programma





Dagvoorzitter Tineke Stuifzand bespreekt met gedeputeerde Jan Klopman hoe belangrijk het is dat de Visie op landbouw samen met de sector wordt gemaakt.



Dagvoorzitter Tineke Stuifzand opende het landbouwcongres in de theaterzaal van Agora Theater in Lelystad. Een volle zaal met deelnemers volgde hier het plenaire deel van het programma.



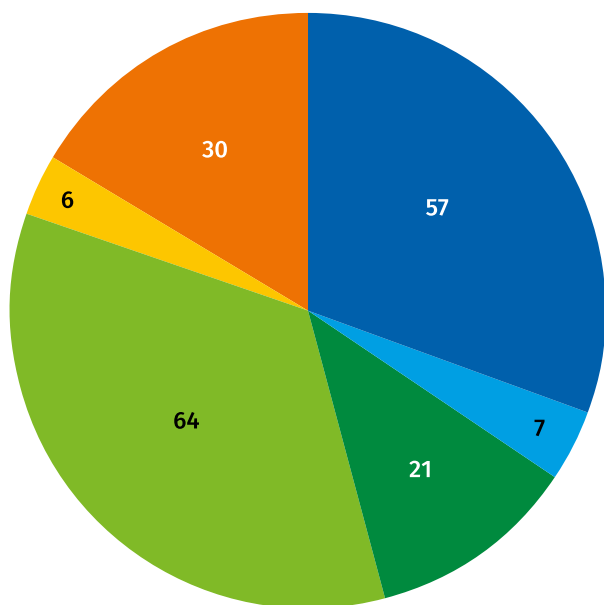
Dagvoorzitter Tineke Stuifzand interviewt Directeur-Generaal Transitie Landelijk Gebied (ministerie van LNV), Johan Osinga.



Spreker André Hoogendijk inspireert de deelnemers aan het landbouwcongres met zijn thema 'Van Flevoland naar de maan'.

Deelnemers

185 deelnemers



- Agrariër
- Onderwijsinstelling
- Adviseur, erfbetreder, landbouwdeskundige
- Werkzaam bij (mede-)overheid of maatschappelijke organisatie
- Inwoner van het landelijk gebied, consument, recreant
- Organisatie (provincie en projectgroep Visie op landbouw)



Hoe hebben we het Toekomstbeeld getoetst?

Het Toekomstbeeld is een eerste concepttekst als basis voor de te schrijven Visie op landbouw. Om het Toekomstbeeld te toetsen, te verdiepen en te verrijken hebben we de deelnemers 4 vragen gesteld:

- Wat vind je top en zou je wel in hoofdletters willen schrijven?
- Wat mis je nog en zou je willen toevoegen?
- Welke zin zou je willen schrappen en waarom?
- Welke vraag heb je nog over het toekomstbeeld?

VISIE OP LANDBOUW

voedsel voor
nieuwe generaties

een visie op landbouw
in Flevoland

Toekomstbeeld

En dan..., in 2044...

Alle ogen zijn gericht op Flevoland, het gebied heeft zich de afgelopen 20 jaar ontwikkeld tot de voedselregio van Europa waar kwaliteit en rendement zich onderscheiden van bulkproductie voor een grillige wereldmarkt. Het landbouwgebied met de vruchtbare zeebodem, ondernemerschap én visie, is uitgegroeid tot een regio met high value gewassen. Een regio waar voedsel met de hoogste voedingswaarde van het hoogste kwaliteitsniveau wordt geproduceerd.

Wat zou je willen toevoegen aan het toekomstbeeld?

Een regio die, nog meer dan vroeger, de internationale bakermat van plantgoed, zaaizaden en vruchtbomen is. Binnen deze omgeving ligt de focus op het produceren voor de regio van Noordwest Europa. Daarnaast is er ruimte voor productie voor de wereldmarkt. Binnen de gestelde uitgangspunten voor toekomstbestendige landbouw behouden ondernemers hun eigen speelruimte. De samenwerking tussen - en de diversiteit aan - ondernemers, maakt dat de plantaardige en dierlijke sectoren elkaar versterken binnen een circulaire samenwerking met welzijn voor mens en dier.

Welke vraag zou je willen stellen over het toekomstbeeld?

Dankzij innovaties en kennisontwikkeling door pioniers, startups, het agro-technische bedrijfsleven én de onderwijs- en onderzoekinstellingen, zag de landbouwsector in Flevoland een uitdaging om haar ambities vorm te geven. En met een fantastisch resultaat. De ondernemers hebben (teel)technische uitdagingen omarmd, ervaren de voordelen van een toekomstbestendig en volhoudbaar watersysteem én hebben ingespeeld op maatschappelijke en markttrends. Ze wisten de samenleving voor zich te winnen.

Als ik 1 zin mag wegstrepen, dan kies ik?

Natuurinclusiviteit en biodiversiteit zijn uitgangspunten voor de bedrijfsvoering. Omdat het toegevoegde waarde heeft voor percelen, voor agrarische bedrijven, voor een gebied, voor de voedselproductie, maar ook doordat de overheid financiële ondersteuning beschikbaar stelde om die doelen samen te bereiken.

Ging alles zonder slag of stoot? Zeker niet en ook niet ineens. De gezamenlijke aanpak op basis van een heldere visie en onderling vertrouwen hield de ondernemers, maatschappij en politiek op een spoor naar een uitdagend richtpunt, een gedegen basis voor nieuwe generaties. En iedereen die daar een bijdrage aan geleverd heeft, mag daar trots op zijn.

Als ik 1 zin in hoofdletters mag zetten dan kies ik?

We hebben op verschillende manier reacties gekregen:

Individueel: zinnen tekst Toekomstbeeld

Bevat individuele feedback op specifieke zinnen uit het Toekomstbeeld. Deelnemers hebben extra suggesties gedaan en aangegeven welke onderdelen extra aandacht of wijzigingen behoeven.

Individueel: reactie op de 4 vragen

Individuele antwoorden op de vier vragen. Hierin is gedetailleerdere en persoonlijke feedback gegeven door de deelnemers.

Ideeën naar aanleiding van het Toekomstbeeld:

Dit is een verzameling losse ideeën en bevat korte suggesties.

Groepsreactie op de 4 vragen:

In groepjes van 4-8 deelnemers is het toekomstbeeld besproken. Hierin hebben zij hun individuele reactie op de 4 vragen meegenomen. Samen hebben zij de belangrijkste punten opgeschreven.



Hoofdlijnen en inzichten

De hoofdlijnen uit de reacties en de inzichten, zijn gebaseerd op een systematische analyse. Dit proces volgde een methodische aanpak waarbij de kernpunten zijn gestructureerd op basis van herhaling en expliciete vermeldingen door meerdere deelnemers (zowel individueel als in groepen).

Hoofdlijnen van de reacties

1. Wat vind je top en zou je wel in hoofdletters willen schrijven?

- **Kwaliteiten en samenwerking:** Er wordt veel waarde gehecht aan high-value gewassen, samenwerking tussen ketens, en innovatie.
Er is trots op de technische vooruitgang en de focus op duurzaamheid.
- **Natuurinclusiviteit en biodiversiteit:** Belangrijk als uitgangspunten voor de landbouw in 2050.
- **Educatie en verbinding:** Initiatieven zoals lesprogramma's op scholen en bewustwording bij burgers over landbouwprocessen worden geprezen.

2. Wat mis je nog en zou je willen toevoegen?

- **Ketenontwikkeling:** Meer focus nodig op regionale en internationale ketens.
- **Verdienmodellen:** Betere ondersteuning voor ondernemers door middel van beloningssystemen en true-value concepten.
- **Ruimtelijke planning:** Samenwerking met andere ruimtelijke claims zoals woningbouw en natuur is essentieel.
- **Onderwijs en bewustwording:** Er is vraag naar structureel onderwijs over landbouw en voedselproductie, beginnend op basisscholen.

3. Welke zin zou je willen schrappen en waarom?

- **Bulkproductie:** De focus op bulkproductie voor de wereldmarkt wordt bekritiseerd.
- **Onrealistische doelen:** Er is behoefte aan haalbare en praktische stappen in plaats van te veel "moonshots".
- **Bureaucratie:** Regelgeving en financiële ondersteuning moeten eenvoudiger en beter afgestemd worden.

4. Welke vraag heb je nog over het toekomstbeeld?

- **Implementatie en uitvoerbaarheid:** Hoe worden de genoemde doelen daadwerkelijk gerealiseerd? Welke stappen zijn nodig om het toekomstbeeld te verwezenlijken?
- **Samenwerking en draagvlak:** Hoe betrekken we alle partijen en waarborgen we samenwerking tussen boeren, burgers en overheid?
- **Ruimtelijke inrichting:** Hoe om te gaan met de concurrentie tussen landbouw, woningbouw en natuurgebieden?
- **Educatie:** Hoe bereiken we een breed publiek met educatie en bewustwording?

5. Ideeën en initiatieven voor de uitvoering

- **Educatieve projecten:** Lesboxen, boerderijbezoeken en maaltijdboxen in scholen. Programma's zoals "Kom bij de Boer" zijn veelbelovend.
- **Korte ketens:** Initiatieven om producten lokaal te verkopen en regionale voedselketens te versterken.
- **Doelgerichte ondersteuning:** Stimulering van biodiversiteit en innovatie door duidelijke beloningsstructuren en subsidies.
- **Burgerparticipatie:** Betrekken van consumenten bij landbouw door gezamenlijke initiatieven zoals coöperaties en lokale markten.
- **Technologische innovatie:** Meer aandacht voor robotisering, duurzame gewassen en circulaire productieprocessen.



Inzichten

De inhoudelijke inzichten zijn gebaseerd op de reacties van deelnemers tijdens het landbouwcongres.

De inzichten zijn rechtstreeks afgeleid van de input van de deelnemers en vormen een samenhangend beeld van de opbrengsten. Het proces berust op interpretatie van de reacties en op patroonherkenning binnen de dataset van reacties.

In de reacties zien we inzichten die gaan over het Toekomstbeeld en de visie maar ook inzichten die meer gaan over de praktische uitwerking ervan.

1. Noodzaak van integrale samenwerking binnen de landbouw

- **Visie (ambities):**
 - Samenwerking tussen boeren, ketenpartners en terreinbeherende organisaties als centrale ambitie.
 - Regionale verbindingen met andere gebruikers (bewoners, bedrijven, overheden) als kernwaarde.
- **Uitvoering:**
 - Concrete projecten om regionale en internationale ketens te ontwikkelen.
 - Acties om samenwerkingsverbanden te organiseren en faciliteren.

2. Waardecreatie in landbouw

- **Visie (ambities):**
 - “High value” verbinden aan “true value” als leidende ambitie, gericht op economische, sociale en ecologische waarde.
 - Ambitie om onderscheidende high-value gewassen te stimuleren als speerpunt.
- **Uitvoering:**
 - Ondersteuningsprogramma’s om bulkproductie te verminderen en innovatie te stimuleren.
 - Specifieke maatregelen om “true value” te implementeren, bijvoorbeeld via subsidies of markttoegang.

3. Natuurinclusiviteit en biodiversiteit centraal

- **Visie (ambities):**
 - Biodiversiteit en natuurinclusiviteit centraal stellen als onlosmakelijke onderdelen van de landbouwambities.
 - Duurzame bodemgezondheid en behoud van vruchtbare zeelei expliciet verankeren in de visie.
- **Uitvoering:**
 - Initiatieven voor natuurinclusieve landbouw en biodiversiteit stimuleren via bijvoorbeeld pilotprojecten.
 - Programma’s ontwikkelen voor kennisdeling over duurzame bodempraktijken.

4. Educatie en kennisdeling als belangrijke pijlers

- **Visie (ambities):**
 - Educatie en kennisdeling als pijlers voor de lange termijnambities van de landbouwsector.
 - Ambitie om jongeren te betrekken bij landbouw door middel van lesprogramma's en stages.
- **Uitvoering:**
 - Ontwikkeling van lesboxen, stageprogramma's en samenwerkingen met scholen.
 - Praktische kennisdelingsprojecten tussen landbouwers, onderzoeksinstituten en de overheid.

5. Vitaliteit van boeren en ondernemers

- **Visie (ambities):**
 - De vitaliteit van boeren en ondernemers positioneren als kernvoorwaarde voor een toekomstbestendige landbouw.
 - Ondernemerschap koppelen aan innovatie en maatschappelijke behoeften als ambitie.
- **Uitvoering:**
 - Maatregelen voor technische ondersteuning en begeleiding bij markttrends.
 - Gezondheidsprogramma's en trainingen voor ondernemers in de landbouw.

6. Sociaal-economische duurzaamheid

- **Visie (ambities):**
 - Ambitie om landbouw te verbinden met maatschappelijke trends en behoeften (zoals lokale voedselvoorziening).
 - Toegang tot en promotie van lokale producten als onderdeel van het langetermijnperspectief.
- **Uitvoering:**
 - Acties om lokale voedselnetwerken op te zetten en regionale markten te versterken.
 - Campagnes en bewustwordingsprogramma's voor consumenten.



7. Samen werken aan implementatie

- **Visie (ambities):**
 - Een ambitie formuleren voor het versterken van het merk Flevoland en het waarmaken van de toekomstvisie.
 - Duurzame ondersteuning door overheid en samenleving verankeren in de visie.
- **Uitvoering:**
 - Programma's ontwikkelen die partnerschappen en financieringsstructuren opzetten.
 - Workshops en samenkomsten om samenwerkingsmodellen te concretiseren.

8. Nu werken aan langetermijnperspectief

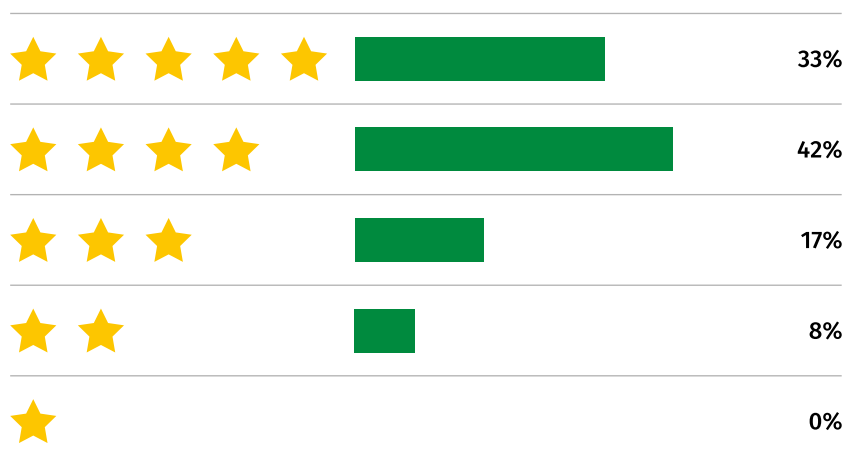
- **Visie (ambities):**
 - Ambitie om duidelijke doelen te stellen voor 2050, met aandacht voor ecologische, sociale en economische uitdagingen.
 - Flexibiliteit in beleid verankeren om in te spelen op veranderende markten.
- **Uitvoering:**
 - Monitoring en evaluatieprogramma's ontwikkelen voor voortgang richting de 2050-doelen.
 - Beleidsmaatregelen flexibel maken door jaarlijkse aanpassingsmomenten in te bouwen.



Wat vonden deelnemers van het landbouwcongres?

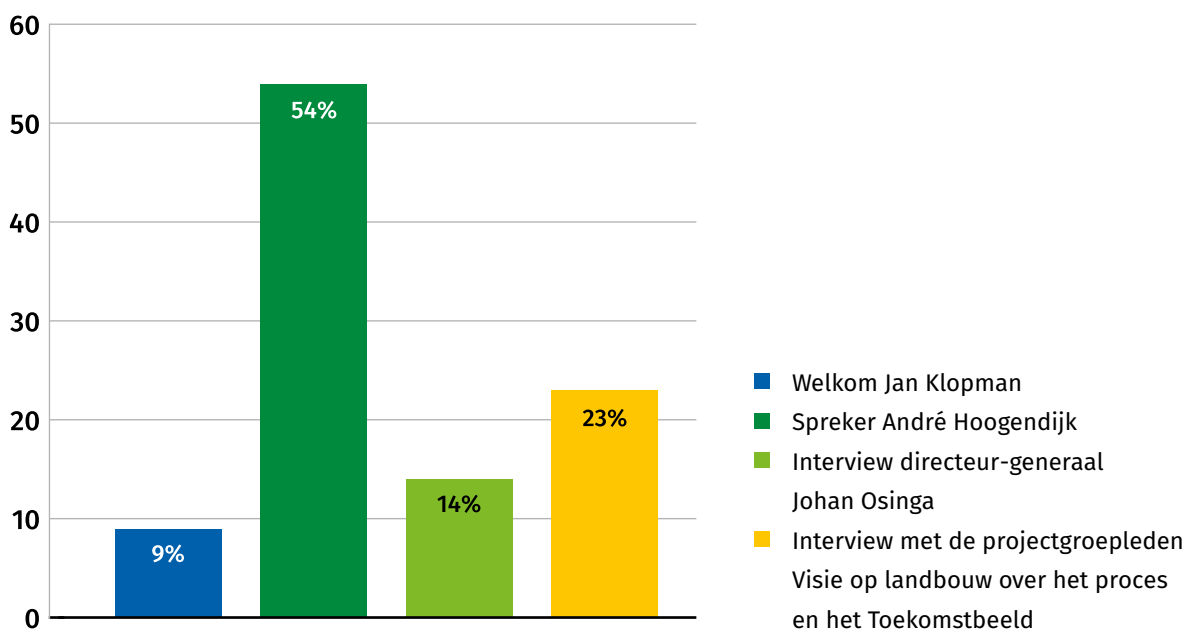
De evaluatie die alle deelnemers per (bedank)mail hebben gekregen is ingevuld door 35 deelnemers.

Hoe heeft u het plenaire deel van het congres ervaren?

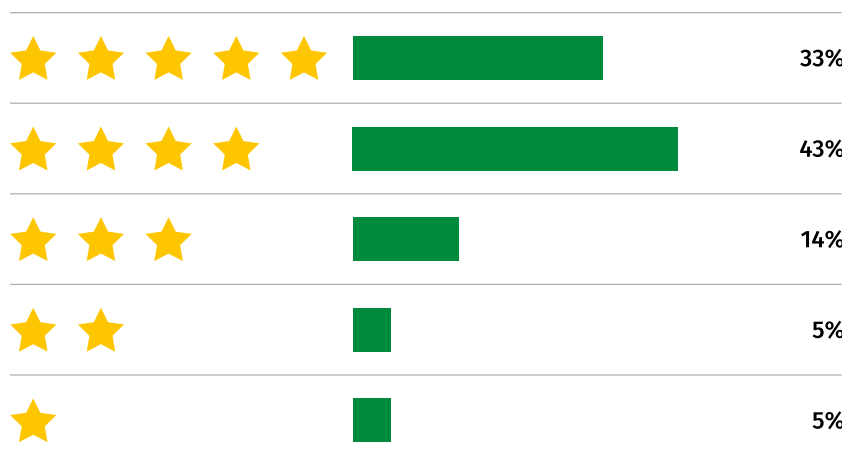


Gemiddelde score: 4,0

Welk deel van het plenaire deel heeft u het meest gewaardeerd?

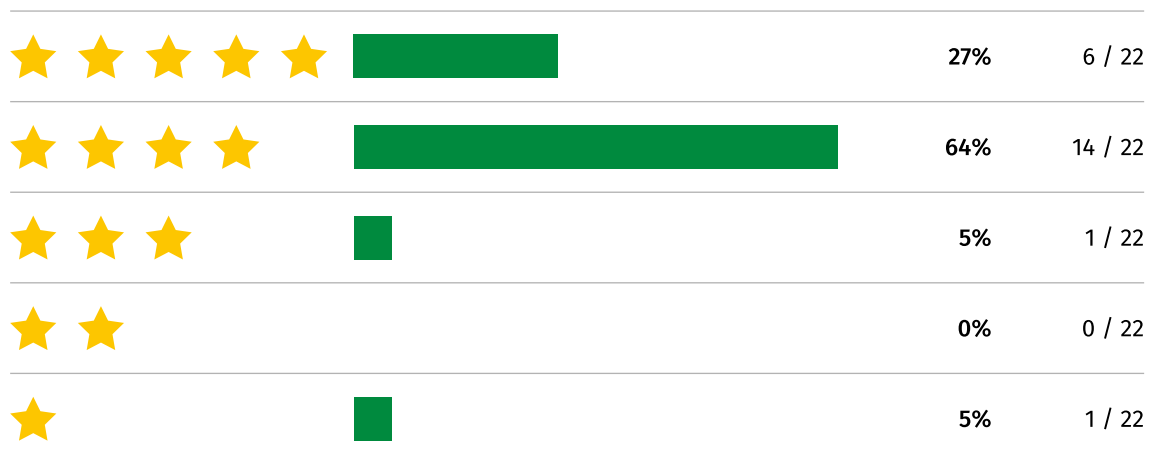


Hoe heeft u de deelsessie ervaren?



Gemiddelde score: 4,0

Hoe heeft u de netwerkmogelijkheden tijdens lunch, deelsessies en afsluitende borrel ervaren?



Gemiddelde score: 4,1



voedsel voor nieuwe generaties



een visie op landbouw
in Flevoland

Colofon

Dit is een uitgave van:

Provincie Flevoland

Visarenddreef 1

Postbus 55

8200 AB Lelystad

Contact:

0320 – 265 265

www.flevoland.nl

visieoplandbouw@flevoland.nl

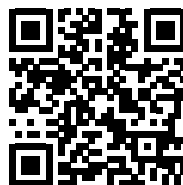
Fotografie:

Maarten Feenstra

Aftermovie landbouwcongres

Op 5 november 2024 kwamen 185 bezoekers samen in het Agora Theater in Lelystad voor het Landbouwcongres 'Voedsel voor nieuwe generaties'.

Bekijk de aftermovie en beleef de hoogtepunten van deze inspirerende dag!



www.youtube.com/watch?v=528eLywUHeM